

Manuál

k tvorbě školního
vzdělávacího programu
podle RVP PV

Manuál

k tvorbě školního
vzdělávacího programu
podle RVP PV

Autorský kolektiv:

© Národní pedagogický institut ČR

ISBN

Obsah

Úvod	4
Proces tvorby školního vzdělávacího programu (ŠVP)	4
Charakteristika vzdělávacího programu	5
Vzdělávací obsah	5
Integrované bloky ve flexibilním uspořádání	5
Tvorba integrovaných bloků	6
Obsah integrovaných bloků	6
Rozsah integrovaných bloků a jejich počet v ŠVP	6
Popis integrovaných bloků v ŠVP	7
Realizace integrovaných bloků ve třídě	7
Závěr	7

Úvod

Předkládaný Manuál k tvorbě školního vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání vznikl v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání (RVP PV, 2025).

RVP PV poskytuje základní informace k tvorbě i realizaci školního vzdělávacího programu (ŠVP), Manuál ukazuje, jak s těmito informacemi pracovat, jak s jejich pomocí školní vzdělávací program vytvořit a následně jej uvést do praxe. Na rozdíl od RVP PV je Manuál materiálem doporučeným. Každý ŠVP představuje originál, který je ve svém celku do jiné školy nepřenosný. Je východiskem pro plánování ve třídě tak, aby svým obsahem podporovalo specifika dětí a složení konkrétní třídy. Plánováním ve třídě se podrobněji zabývá samostatné doporučení.

V případě spojení více mateřských škol v jeden právní subjekt, popř. při spojení mateřské a základní školy, by měly být pro spojované školy zachovány stejné podmínky, jako mají školy samostatné. Proto by každá škola měla mít možnost zpracovávat svůj vlastní ŠVP.

Proces tvorby školního vzdělávacího programu

Při tvorbě ŠVP je povinností školy postupovat podle kapitoly 7., „Zásady pro zpracování, vyhodnocování a úpravu ŠVP“, která je uvedena v RVP PV. Tvorba ŠVP je systematický proces, který vyžaduje týmové prostředí. Je důležité, aby vedení školy zvážilo možnosti jednotlivých členů týmu, tzn. čím a v jakém směru kdo může přispět, a stanovilo harmonogram prací a časový plán. Dobře promyšlený harmonogram, rozdělení práce na jednotlivé menší kroky a určení jejich posloupnosti může práci zefektivnit, a předejít tak přepracovávání již hotových částí ŠVP.

Před samotnou tvorbou ŠVP doporučujeme:

- nastavit podmínky pro práci;
- seznámit se s RVP PV a související metodickou podporou;
- analyzovat současný stav (současný ŠVP, personální a další podmínky, vize a profilace školy, ...);
- potvrdit, upravit nebo nastavit vizi a cíle školy.

Dále je třeba postupovat dle výše uvedené kapitoly 7. Manuál nabízí inspiraci pro ty části ŠVP, které jsou nové nebo významně upravené.

Charakteristika školního vzdělávacího programu

Do této části ŠVP uvede škola vzdělávací strategie, které směřují k rozvoji klíčových kompetencí a základních gramotností. Při popisu vzdělávacích strategií je důležité jasně a konkrétně uvést, jakým způsobem budou rozvíjeny očekávané výsledky učení (OVU) klíčových kompetencí a základní gramotnosti uvedené v RVP PV.

Ke každému OVU klíčových kompetencí, ke čtenářské i matematické gramotnosti je třeba přiřadit odpovídající vzdělávací strategie, nebo naopak. Některé se budou opakovat, ke každému OVU bude obvykle přiřazeno několik vzdělávacích strategií. Způsob grafického zpracování je libovolný.

Systém pedagogického diagnostikování, který si mateřská škola nastaví, má být přehledný, smysluplný, účelný a zároveň má poskytovat učitelům prostor pro variabilitu. V ŠVP je popsáno, jak učitelé (v celém dokumentu je použit pojem učitelé v souladu se školským zákonem, pojem zahrnuje učitelky i učitele mateřských škol) svá zjištění dále využívají. Nastavený systém pedagogického diagnostikování je východiskem pro zajištění individualizace vzdělávání dětí na základě jejich potřeb, možností a zájmů, včetně nastavení přiznaných podpůrných opatření.

Vzdělávací obsah

Integrované bloky ve flexibilním uspořádání

Podstatnou součástí každého ŠVP je vzdělávací obsah. V souladu se školským zákonem a s RVP PV by měl být sestaven do ucelených částí v podobě flexibilně uspořádaných integrovaných bloků. Tento způsob vyhovuje psychologickým i didaktickým specifikům vzdělávání dětí předškolního věku, nabízí jim různorodé činnosti a příležitosti. Mateřská škola si integrované bloky navrhuje a zpracovává různým způsobem a v různých formách. Bloky by měly být obecnější povahy, jejich názvy volí škola podle jejich zaměření a samotnou konkretizaci bloků provádí učitelé v rámci plánování ve třídě.

Při zpracování vzdělávacího obsahu daného RVP PV do podoby integrovaných bloků je třeba si uvědomit, že:

- vzdělávací oblasti RVP PV nejsou integrované bloky;
- integrované bloky je třeba vytvářet tak, aby zasahovaly do více vzdělávacích oblastí, jsou vzhledem k nim průřezové;
- do každého integrovaného bloku jsou přiřazeny takové OVU, které ho smysluplně vystihují, není cílem, aby v každém integrovaném bloku byly všechny OVU, zároveň se nesmí stát, aby některý OVU nebyl obsažen v žádném z integrovaných bloků;
- integrované bloky jsou zpracovány pro celou věkovou skupinu dětí, není třeba je členit pro různé věkové skupiny zvlášť.

Integrované bloky bývají v ŠVP obvykle připravovány na delší časové období, než je jeden školní rok. Představují v jistém smyslu stavební kameny, z nichž učitelé postupně vytvářejí vzdělávací nabídku. Mají tak možnost je pojmut a koncipovat na úrovni třídy nejrozumnějším způsobem, a to ve vztahu ke konkrétní situaci.

Tvorba integrovaných bloků

Jednotlivé integrované bloky by měly být vytvářeny tak, aby integrovaly všechny vzdělávací oblasti. Přitom může některá oblast převažovat, jiné se může integrovaný blok dotýkat jen okrajově.

Integrovaný blok by měl být vystavěn tak, aby vždy:

- přispíval k celkovému rozvoji dítěte (socioemoční, biologický, psychologický);
- mělo dítě možnost získávat potřebné dovednosti, užitečné poznatky a zkušenosti;
- umožňoval na úrovni třídy plánovat a realizovat pestrou vzdělávací nabídku.

Obsah integrovaných bloků

Podněty pro formulování obsahu integrovaných bloků lze najít v RVP PV ve formě očekávaných výsledků učení a v metodické podpoře RVP PV. Konkrétní věcný obsah by měl být volen tak, aby bezprostředně souvisel s přirozeným životem a s konkrétním prostředím dětí, byl jim blízký, pro ně zajímavý a užitečný, vycházel z jejich praktických zkušeností a byl součástí reálného světa, který děti obklopuje. Může se vázat k přírodním jevům i společenským událostem, k tradicím, ke kulturním a sportovním událostem. Může se vztahovat k zaměření mateřské školy. Měl by poskytovat zajímavé podněty k různorodým činnostem.

V ŠVP by měl být tento obsah naznačen jen rámcově, aby měli učitelé dostatek prostoru k tvořivé práci, mohli volně přizpůsobovat věcný obsah konkrétním dětem ve třídě a upravovat jej v souladu s jejich dosavadní poznatkovou zkušeností i s jejich aktuálními zájmy.

Rozsah integrovaných bloků a jejich počet v ŠVP

Integrované bloky mohou být různě obsáhlé. Jejich počet není stanoven. Může se jednat pouze o jeden integrovaný blok vázaný k vizi nebo profilaci školy. Příliš mnoho malých samostatných integrovaných bloků však zvyšuje riziko obsahové roztržitosti školního vzdělávacího programu.

Flexibilní uspořádání integrovaných bloků bez časového ukotvení by mělo učitelům umožňovat, aby pracovali ve svých třídách pružně, s ohledem na aktuální možnosti, potřeby dětí i výsledky autoevaluace.

Popis integrovaných bloků v ŠVP

Z popisu integrovaného bloku by měl být zřejmý jeho hlavní smysl a účel. Ke každému integrovanému bloku je nutné přiřadit očekávané výsledky učení vzdělávacích oblastí, které mají k danému bloku a jeho zaměření přirozenou vazbu.

Je-li integrovaný blok dobře promyšlen a popsán, je zřejmé, k čemu směřuje, co je jeho prostřednictvím dětem nabízeno, učitelem sledováno a podporováno. Učitelé ve svých třídách tak mohou postupovat autenticky, a přitom v rámci školy ve společném duchu.

Realizace integrovaných bloků ve třídě

Integrované bloky v ŠVP jsou závazné. Jejich rozpracování do konkrétní vzdělávací nabídky probíhá v rámci třídního plánování, které není ucelené jako ŠVP, naopak je to otevřený pracovní materiál učitelů, který je vytvářen postupně. Učitelé vybírají integrované bloky nebo jejich části podle aktuální potřeby, mohou se k nim opakovaně vracet dle situace a potřeb dětí a doplňovat je obsahem vycházejícím z návrhů dětí. Nemusejí všechny části integrovaných bloků uvedených v ŠVP realizovat, ale je nutné sledovat, aby v průběhu školního roku byly naplňovány všechny OVU. V ŠVP je popsán formát třídního plánování, ze kterého je zřejmý obsah a způsob realizace plánu ve třídě.

Závěr

Nenašli jste v Manuálu odpovědi na všechny vaše otázky? Kontaktujte nás.

Konzultační centrum NPI

kc.rvp.cz

Vše k revizi RVP PV

revize.rvp.cz/pv

Národní pedagogický institut České republiky
www.npi.cz